

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Pe pošli prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta 13 —
četrt 6,50 —
mesec 2,20 —

V upravnistvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta 10 —
četrt 5 —
mesec 1,70 —

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Naročnine in iserate
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisni se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izvenredni
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 232.

V Ljubljani, v sredo 9. oktobra 1901.

Letnik XXIX.

Nemški junaki proti slov. „klerikalcem“.

Nemška ljudska stranka se je osokolila in je z velikim krikom in vikom dvignila svoj prapor. Res je, da jo je k temu primorala agitacija Vsenemcev. Schönerer in Wolf sta s svojimi radikalnimi tiradami vzburla nemško morje, in »ljud. stranka«, ki plava v liberalnem tiru, se je čutila zelo vznemirjeno. Da bi se ohranila kot vodilna nemška stranka, je zbrala vse svoje moči ter svoje najboljše govornike poslala med ljudstvo.

Za nas je vsekako delovanje nemške ljudske stranke bolj nevarno, kakor pa vpitje Vsenemcev. Ljudje, ki le razsajajo, ki le vpijejo in kritikujejo, a ničesa ne delajo, nam ne škodujejo mnogo, a nova nevarnost za nas je nastala iz tega, da so se na novo oživili in trdnije sklenili oni liberalni nemški življi, ki so res zmožni, da oškodujejo krščanstvo in slovenstvo na najobčutnejši način.

Strankarski shod štajerske nem. ljudske stranke v Radgoni je bil za nas največjega pomena. Govori na tem shodu so tem pomembnejši, ker je ista stranka ob istem času demonstrativno priredila še druge shode. V Brnu je zboroval nemški Schulverein, v Libercah je bil strankarski shod čeških Nemcev, prej so že v Mariboru imeli politično zborovanje, in poleg tega ni manjkalo še manjših shodov, na katerih se je povsod soglasno izdala stara nemško-liberalna parola: Boj proti slovanstvu in »klerikalstvu«!

Značilno je, da so povsod Nemci boj protislovanski narodnostismatrali kot isto, kakor boj proti katoliški cerkvi. Tu je pred vsem značilen govor dr. Zanggerja. Kar je ta mož govoril, je sicer navadno zmerjanje in spada med isto vrsto »učenosti«, katere je poln naš »Narod«. Kar je govoril Zangger, je vstanu vsak dan govoriti — samo še bolj surovo — dr. Tavčar, samo da dr. Tavčar povsod govori, kako nevaren je

»klerikalizem« Slovencev, med tem, ko je dr. Zangger dokazoval, da je »klerikalizem« nevaren Nemcem.

Dr. Zangger je naslikal prestrašenim Nemcem strašno sliko o »klerikalni« in »jezuisti« pogubnosti. To je »črna nesreča« za Nemce! Zato se mora »luč prižgati, da se posveti v temno delavnico tega največjega sovražnika«! »Rim je Nemcem vsak dan nekaj škodoval, in še jim vsak dan seka nove rane«! Z globoko žalostjo je rekel govornik, da Nemci »niso kos velikanski organizaciji rimskih nasilnih sredstev«. »Henrik IV. in Jožef II. sta se zgrudila s potrtem srcem v grob, da, še celo veliki Bismarck, ki je podlegel le enkrat, podlegel je v boju proti Rimu, in Luthrovo orjaško delo je ostalo žalibog le »torso« in je nedovršeno«. »Milijone Nemcev Rim sistematično muči. Misel nemškega naroda je svobodna in ponosna, zato ga Rim smrtno sovraži«.

Tako je jokal dr. Zangger pred nemškimi veljaki. Nato je pa udaril po »klerikalcih« in zahteval, da se morajo »streti verige«. Najbolj nevarni se mu zde katoliški shodi in samostani. Staro laž, da so samostani krivi, da Španija in Italija ne prosperata, je povedal z isto virtuosno brezobraznostjo, s katero jo deklamuje dr. Tavčar. Napadel je nadvojvodo Franca Ferdinanda, ki je dal grad na razpolago redovnikom, in kričal, da morajo Nemci »klerikalcem« pokazati, »kje je mizar naredil vrata«.

Tako je rohnal Zangger, da reši nemški narod. Dr. Derschata, predsednik nemške ljudske stranke, je pa »klerikalizem« in slovanstvo kar istovelil. Boj, ki Nemce rešuje slovanskega »nasilstva«, je isti, ki je naperjen proti Rimu, ker katoliška duhovščina je prijateljica slovanskega ljudstva. »Klerikalni« in slovanski sovražnik se morata skupaj pobijati. Ravnatelj Schmid je šel v boj proti »klerikalnim šolam«. Ta je še celo zahteval, da se »klerikalni« učitelji in učiteljice na nobeni nemški šoli ne smejo nastavljati, ker drugače bodo otroci — okuženi! Dr. Pommer in dr. Ambrositsch

sta pa »klerikalno« nevarnost videla še zlasti v tem, da ta grozni »klerikalizem« slovensko ljudstvo gmotno osvobojuje od nemškega kapitala. Zato ga je treba streti, da štajerski kmet pride v odvisnost od nemških denarnih zavodov. Dr. Glantschnigg je pa kar psoval s »Pfaffi« in rohnal proti zasebnim učiteljskim; posebno si je vzel na piko šolske sestre. Da bi prišlo par jezuitov v Maribor, se zdi temu nemškemu junaku tolika nesreča, da bi prišel ves obstoj nemškega naroda zaradi nje v nevarnost.

Iz vsega tega se vidi, da Nemci prav za prav samo »klerikalizem« smatrajo za oni element, ki vzdržuje slovenstvo. Vse slovenske učitelje in učiteljice, ki narodno delujejo, imenujejo »klerikalne«, vse narodne posojilnice so seveda tudi »klerikalne«. Z nekakim finim instinktom so našli Nemci ono skrivnost, ki je naši liberalci nečejo videti, da je namreč značajnost v veri prvi pogoj za značajnost v narodnosti.

Ako bi naši liberalci bili manj zabiti, kakor so, bi pač iz tega spoznali, da njih boj proti »klerikalizmu« ni nič drugega kakor pomoč pri ponemčevanju Slovencev. S tem, da udrihajo po »klerikalcih«, delajo za vsenemško idejo. Slovenski liberalci so najboljši pomočniki Nemcem. Oni razdirajo trdnjavo, katere edina brani, da vsenemški valovi ne pljusnejo do Adrije.

Slovaki.

V težki volivni borbi, obdani od uradnikov in vojakov, so ubogi Slovaki iztrgali vladohlepni ogrskim liberalcem štiri mandate. V Trnavi je zmagal župnik Kollár s 400 glasovi večine, v Mijavi dr. Jan. Valáček s 46 glasovi, v Liptavskem sv. Mikulášu dr. Ružiak z 993 glasovi in v Senici dr. Veselovský s 443 glasovi večine. Če pomislimo, kako grozovit je mažarski terorizem med Slovaki, kako kruto jim jemlje birokracija vsa sredstva za narodni obstoj, kako zapuščeni so Slovaki celo od onih, ki bi bili v svoji vesti prvi dolžni

potegniti se zanje — če vse to pomislimo, moramo priznati, da je pri teh volitvah slovaški narod pokazal, da ne umira, da ne gine, ampak ima v sebi še ono moralno silo, ki more narod dvigniti iz ponižanja in ga privedi do one višine, ki jo zasluži.

Propadel je v Turčanskem sv. Martinu dr. Mudroň. To nas je iznenadilo. Dobil je le 61 glasov manjšine. Pritisk na volivce je moral biti grozovit. »Lud'ove Noviny« pišejo, da se je uložila pritožba proti tej volitvi. Ker ne bo sodil o pravilnosti volitev parlament, ampak kr. kurija, je vendar še nekaj upanja, da se ta volitev ovrže. Če bi šlo po pravici, moral bi zmagati vsekako slovaški kandidat. Tudi dr. Miloš Štefanovič je propadel iz istih vzrokov. Tudi ta volitev se morda ovrže.

Sicer nekaj slovaških poslancev v Budimpešti ne bo moglo mnogo opraviti proti stotinam sovražnikov. Kdor je imel priliko iz bližine opazovati, kako uprav pogan-ska je strast, s katero sovraži madjarstvo druge narode, si more misliti, kako težavno stališče bodo imeli zastopniki slovaškega naroda v zbornici. A za enkrat je veselo znamenje že to, da so Slovaki pokazali svetu, da še žive, in da jim je treba dati le svobode, treba jim ustvariti le človeka v redne razmere, in ta narod bi krepko razvil svoje lepe zmožnosti v slavo domovini in v prid občenemu napredku.

Varuhi hrvaških pravic.

Iz Zagreba.

Kadarkoli zahteva hrvaška opozicija, da se večina hrvaškega dež. zbora in vladini krogi zavzamejo za hrvaške pravice ter branijo hrvaško stvar, vselej odgovarjajo, da se ni treba nič bati, hrvaška stvar je v dobrih rokah in nič hudega in krivičnega se ne sme Hrvatom zgoditi.

Ko je lanskega leta v dež. zboru dr. Amruš oponesel hrvaškim drž. poslancem, da v Budimpešti nikdar ne mislijo na koristi Hrvaške, katero tamkaj zastopajo, so bili ti poslanci razuzaljeni in v ime vseh je hotel poslanec Tomašić opoziciji celo do-

LISTEK.

„Vzgojitelj Lanovec“.

Sinoči se je v slovenskem gledališču prvič uprizorila veseloigra v treh dejanjih: »Vzgojitelj Lanovec«. (Poslovenil Ivan Šega po Otonu Ernstu: »Flachsmann als Erzieher«.) Ta veseloigra je preromala že mnogo nemških odrov in dosegla dosti uspehov. Ocene niso bile jedine. Nekateri listi so jo hvalili, drugi so zopet hoteli, da je v njej persiflaža učiteljsk. stanu. Ne glede na te divergentne sodbe pravimo z lahko vestjo, da je igra prav dobra. Vsaki igri, ki hoče, da zadošča svojemu namenu, ki je vredna, da napolni gledališče kot kulturni zavod, je potreba idej. In če mora kje biti gledališče kulturni zavod, mora biti v Slovincih. Davno še nismo na tisti stopinji usodne hiperkulture, da bi iskali na pozorišču samo šeegetanja ubitih živcev, praznih fraz, umetnega parfuma, da zakrije moralni gnoj in strogo dela na to, da se slabo, nekrepostno pokaže pred neprozorno blestečo haljo gole zvunanosti brez duše in srca. Pričujoča igra je nositeljica treh idej, ki so posnete po Pestalozziju, namreč da se izboljša vzgoja pri domačem ognjišču, da se

širi izobrazba prav med najnižje sloje in da se v mladini vzbudijo duševne moči, da bodo ljudje zgodaj nekaki filozofi, ne pa mrtvi stroji pedantizma in birokratizma, ki jaha samo paragrafe, sestavlja neskončno vrsto postav in zakonov in oklepa duha, da ne sme in ne more samostojno misliti in soditi.

Te ideje so jasno izražene v Ernstovi igri, a hkrati je povedano, da za tako vzgojo ne zadošča, da se suhoparno stori, »kar vleva mu stan«, ampak treba se je posvetiti mladini z vsem ognjem navdušenega srca, biti vzgojitelj iz poklica, ne samo radi kruha, ne običajni samo v šolski sobi, ampak delovati blagodejno in vzgojevalno tudi izven predpisanega kroga. Prav ta misel se nam zdi eminentnega socialnega pomena za izobražene stanovce. Kdor misli, da je storil svojo dolžnost in da je vse časti vreden človek, ker se omeji na svoj delokrog, se silno moti. Vsakdo, kdor deluje poleg poklica še na katerem koli vzgojevalnem polju omike, bo prekašal daleko vsakega strogo omejenega kopitarja, ki je samo pri kopitih in se ne gane za las od njih. Misel, katero izraža jasno učitelj Kremenjak, nositelj vseh teh idej, da je treba vzgojiti najprej ljudi, se tudi s krščanstvom popolnoma strinja. Vsi veliki apologeti imajo maksimo: Najprej

človek, potem kristijan, — in to pride lahko, saj je »anima naturaliter christiana«. Dokler bodo ljudje samo živali, dokler bo hinavstvo čednost, perfidnost vera, toliko časa mora tudi krščanstvo nazadovati.

Toliko o ideji sinočne veseloiigre. Morda bo kdo rekel, da je preveč tendenčna — zato ni umetna. Naj gredo rakom zvižgat vsi pridigarji o breztenenčnosti v umetnosti! »Umetnost in usum delphini« — da, to ni umetnost! Takisto umetnost brez idej — tudi ni umetnost.

O igranju se mora splošno reči, da so igrali vsi vrlo dobro. Vsak je temeljito študiral svojo ulogo in se vglobil v duha — in tudi besedilo. Igra je tudi tehnično zelo ugodno sestavljena. Vse je preprosto, vse naravno. Mnogo je razmišljanja in razvijanja idej, a vse teče tako lahko in nepri-siljeno, da se poslušavec kar nič ne utruji, ampak je vedno vder in spočit, h čemur pripomorejo tudi mnogi dovtipi, ki so prav tako naravni in niso po pisatelju privlečeni za lase na oder — galeriji v zabavo.

Pavla Lanovca je igral prav dobro g. Lier v maski, kretnji in govoru. To je pravi slepar, ki s predrzno a brezmiselnost avtokracijo zakriva svoje grehe in svojo neumnost. Junak večera — učitelj Kremenjak —

g. Deyl, se je vedel vseskozi kot mož trdih načel, globokega znanja in jeklenega značaja. Zelo modro je pogodil značaj takega človeka, da ni dal nikdar duška oholosti. Bil je odločen, a ne ohol, kar se tako rado primeša takim značajem. Samo nekoliko nenaravno je bilo, ko se je po tako ugodnem razvozljanju globoko oddihnil. Zapiše se to rado, a v resnici se v toliki meri ne vrši. Jako dobro je igral g. Dobrovolny. Prav tista mesta, ko je dajal ukor Kremenjaku, ko je delal pravzaprav zoper prepričanje — po paragrafi — so bila izborna. Moral je prevpiti samega sebe, da je dal duška zakonu.

Sploh se mora pohvaliti vse osobje, kar je polno gledališče izražalo z burnim ploskanjem. G. Danilova je imela sicer skromno ulogo, a bila je pravcata osa — morda tu in tam skoro preveč osata. Gdč. Rückova je bila prav naravna, prava revica na Prokrustovi postelji — v učiteljskem stanu, za kateri ni imela ne veselja ne smisla. No in nazadnje Tomaž Lusterk — g. Verovšek — »imenitno«! Še na ulici se mladina ni mogla nehati smejati njegovi izborni pogojeni ulogi in dovtipom. Le še dobrih in dobro naučenih iger, in gledališče mora prosperovati.

F. S. F.

kazati, kako vestno oni vrše svojo zadačo. Razumi se, da je s tem svojim dokazovanjem zbudil med opozicijo mnogo veselosti, kajti verjel mu tako ni nobeden, kar je pripovedoval, saj se je v praksi ravno protivno njegovimi besedami vršilo na Hrvaškem. Posebno pa so hrvaški uradni časopisi vedno pripravni, da branijo današnji zistem in nagodbo »ta izvor vseh pravic« hrvaškega naroda, kakor jo oni imenujejo. A ko jim opozicijski časopisi dokazujejo skoraj vsak dan, kako očitno Mažari kršijo ravno to nagodbo na škodo Hrvaške, tedaj molče. Opozicijski časopisi so že neštevilokrat pozvali uradne časopise, da jim odgovore, zakaj se zajedniška vlada ne drži § 57. nagodbe, po katerem je hrvaški jezik uradni jezik za vse urade na Hrvaškem.

Oni trdovratno molče ter ne omenijo niti z besedico teh krivic in vendar je po njihovi trditvi hrvaška stvar v dobrih rokah. Po tem tudi ni nič čudnega, da so Mažari postali že tako predrzni, da morajo že sami zajedniški uradi na Hrvaškem priobčevati naredbe, po katerih se daje mažarskemu jeziku edina pravica na Hrvaškem. To se je zgodilo te dni. Zagrebško poštno ravnateljstvo je namreč oglasilo, da se ima od vseh dopisnic, katere nimajo na prvem mestu mažarski napis, plačati 16 h kazni. Če to ni predrznost, potem ne vemo, kaj je še. In vendar uradni časopisi na to molče, kajti hrvaška stvar je v dobrih rokah.

Tako so izpustili hrvaški tekst na vseh dopisnicah, tovarnih listih in denarnih nakaznicah za inozemstvo, da se ne zve, da je poleg Ogerske tudi še Hrvaška. Nadalje so proti jasnej postavi na novih državnih bankovcih izpustili hrvaški napis, dočim se na drugej strani nahaja vrednost izražena v vseh jezikih avstrijske državne polovice.

Zdaj so počeli nam pačiti pa še imena naših mest in vasi in sicer ne samo na zemljevidih in raznih mestnih repertorijih, nego tudi že po naših poštah, dočim so železniške postaje že do cela pomažarili ter izdajejo železniška ravnateljstva s popolnoma pomažarenimi ali ponemčenimi imeni svoj vozni red.

Tak vozni red uradni časopisi popravijo ter ga priobčujejo kot čisto hrvaškega, dočim na kolodvorih vidiš le mažarska imena, pri tam pa ti branitelji (!) hrvaških pravic modro molče, kaj in kako oblaajo Mažari. Je-li po temtakem hrvaška stvar zares v dobrih rokah? So li varuhi hrvaških pravic, posebno še takozvane nagodbe zares vršili kdaj svojo dolžnost? Očitno ne, to nam dokazuje današnji žalostni položaj Hrvaške. Le od hrvaške opozicije se je nadjati, da temu nepostavnemu stanju stori konec.

Politični pregled.

V Ljubljani, 9. oktobra.

Vladne predloge.

V prihodnjem zasedanju državnega zbora predloži vlada več novih zakonskih osnov narodno gospodarskega značaja. Med temi se posebno omenjajo zakon o preuredbi trgovine z žitom, o pospeševanju zgradbe cenih delavskih hiš ter zakon proti pijančevanju. Enak zakon je v veljavi že od leta 1877, a samo za Bukovino in Galicijo. Vlada ga namerava uveljaviti sedaj za vse avstrijske kronovine. Določal bo kazni za pijance, ki delajo pohujšanje, obenem pa tudi za gostilničarje, ki dajejo pijačo že pijanim ljudem. Takim proti zakon z zaporom. Dolgov, ki jih napravljajo pravi pijanci, ne bo mogoče iztožiti. Nepoboljšljivega pijanca bodo smeli postaviti pod varuha ali pa ga oddati v asil za pijance. — Poštenim gostilničarjem ta zakon ne bo v kvar, marveč le v prid, kakor tudi za vse prebivalstvo.

Deželnozbornorske volitve na Češkem

so se vršile včeraj v kmečki skupini, ki ima 79 mandatov. Od teh je po poročilu nemško-liberalnih listov 49 volivnih okrajev v češkem in 30 v nemškem ozemlju. Boj je bil na vsi črti zelo hud. Na češki strani so razvili zelo živahno agitacijo agrarci, na nemški pa Schönererjanci. Sinoči do 1/9 ure so bili znani volivni vspehi iz 59 okrajev. Izvoljenih je bilo do tedaj 13 Mladočehov, med katerimi je pa tudi brezdvomno nekaj Staročehov, nadalje 11 čeških agrarcev, 10 vsenemcev, 3 nemški liberalci, 3 pristaši nemške ljudske stranke, 2 nemška agrarca in 1 krščanski socijalec. V 16 vol. okrajih je potrebna ožja volitev. Med izvoljenimi se nahajajo Mladočehi: Holanski, ki je vrgel dosedanjega staročeskega zastopnika dr. Zatkó, ki pa kandidira tudi v budjeveški mestni skupini, Kramář in Herold, dalje Schönererjanci Wolf, Zuleger, Ansoerge, Kliemann, Heinzel in Trautzi. Nemški krščanski socijanci so prodrli dosedaj s kandidatom Kleizenbauerjem. Posebno značilno je, da je prodrlo razmeroma veliko število agrarcev in pa vsenemcev. Kakor vse kaže, bodo pri teh volitvah precej izgubili Mladočehi. — Dosedaj je bilo od 49 čeških mandatov 46 v posesti Mladočehov, 2 so imeli agrarci in 1 Staročehi, od 30 nemških so jih imeli 20 nemški liberalci, 4 nemška ljudska stranka, 5 vsenemci in 1 krščanski socijalec. Kakor kaže že dosednji vspeh letošnjih volitev, se bo razmerje v kmečki skupini izredno premenilo. Največ bodo izgubili zastareli nemški liberalci in pa samo za narodnost in češko državno pravo vneti Mladočehi.

Preosnova tiskovnega zakona in socialistični demokratje.

S čimur se strinjajo menda prav vse parlamentarne stranke, to ne ugaja socijal-

nim demokratom v Galiciji. Znano je, da bo zbornica v bližnji dobi sklepala mej drugim tudi o premembi tiskovnega zakona. Med premenjenimi točkami se bo nahajala tudi določba, da razžaljenja po časopisu ne spadajo pred porotna, marveč pred navadna sodišča. Proti temu je sedaj Daszynskega glasilo »Naprzód«, ki izjavlja, da socijalno-dem. poslanci nikakor ne bodo dopustili, da bi se ta zadeva v označenem smislu rešila v zbornici. List zastopa mnenje, da državni osnovni zakoni določajo, da se morajo tiskovna razžaljenja odkazati porotnemu sodišču, in da je za premembo tega zakona potrebna dvotretjinska večina, ki se bo prav težko našla za predlagano premembo. — Istega mnenja s soc. demokrati bodo neki tudi zastopniki nemških nacionalcov v onih mestih, kjer prevladuje ultragermanski element. Vkljub temu se seveda Daszynski ne more tolažiti z nado, da ostane vse pri starem.

Berolinski mestni očetje

nimajo sreče z volitvijo drugega župana. Z veliko večino vnovič izvoljeni mestni svetnik Kauffmann že zopet ni potrjen za župana. Sedaj je zadevo odločil kar sam višji predsednik brandenburške provincije in je niti ni predložil ne notranjemu ministru in ne cesarju. V svojem odloku se ta mož sklicuje na neko določbo mestnega reda, ki pravi, da je v slučaju, če vlada tudi druge izvolitve ne potrdi, ista opravičena imenovati svojega komisarja, ki opravlja izpraznjeno službo na mestne stroške. Z ozirom na to pripominja višji predsednik, da, če treba, naj magistrat za to mesto predlaga enega mestnih uradnikov. No, magistrat je takoj sklenil, da se tej želji ne bo odzval ter da bo dal natisniti vsa volitev župana zadevajoča pisma in jih predložiti mestnemu zastopu. — Kakor kaže, se sporna zadeva še ne poravna.

Bivanje kitajskega princa v Nemčiji je stalo po poročilih nemških listov lepo svoto novcev, katere vse sta pokrila nemški cesar in država. Stroške bivanja v Berlinu ter one za potovanje do Kufsteina je po teh virih poravnal cesar Viljem iz lastnega, vse ostale stroške, tudi one za razne izprehode, pa zunanji urad. Kaj neki poreko k temu nemški zastopniki v parlamentu? Menimo, da bodo z začudenjem vprašali zunanji urad, čemu so prav za prav klicali v Berlin kitajskega princa, če so hoteli prihraniti Kini vse stroške. Princ Tsun je imel potem takem res samo zabavo.

Francoski jezuiti in kongregacijski zakon.

Med onimi francoskimi redovi, ki niso podali vladi prošnje za državno avtorizacijo, so, kot smo omenili, tudi jezuiti. Prošnja niso vložili radi tega, ker vedo, da bodo a priori odbite, ker je menda ta red »najnevarnejši« obstoji francoske republike, marveč

radi važnih načelnih razlogov. Predstojniki štirih jezuitskih provincij so namreč izdali skupno izjavo, v kateri navajajo razloge, iz katerih se raje odpovedo vsem poslom, katerim so posvetili svoje življenje, in celo Franciji, nego bi se uklonili kongregacijskemu zakonu. Sicer je pa tudi mnogo drugih redov, ki so uložili omenjene prošnje, naglašalo v njih, da se sklicujejo v prvi vrsti na pravice papeževe. Gotovi poučeni krogi vsled tega pričakujejo, da vlada tudi tem redovom ne bo naklonila svoje »milosti«.

Danski parlament

je v soboto otvoril kralj s prestolnim govorom, v katerem je izražal nado, da bota parlament in nova vlada složno delovala v prosep in napredek naroda in dežele, ker je vlada izšla iz parlamentarne večine. Ker kralj že več let ni osebno odvarjal parlamentarnega zasedanja, se pripisuje temu dejstvu velika važnost. Morda je hotel parlamentu predstaviti vlado, kakoršno je večina zahtevala. Otvoritvi so prisostvovali poleg diplomatskih zastopnikov grški kralj, nadkomisar princ Jurij in ruski prestolonaslednik.

Knjige in časopisi.

V Brnu izhajajoča »Duchovní knihovna« je prinesla ravnokar v 2. številu svojega 31. letnika spominsko knjižico:

Reči besedni Tomáše ze Štítného. Z rukopisa budišinského k vydání upravit František Stejskal, kooperator na Kral. Vinohradech. Tiskem a nákladem benediktinů rajhradských v Brně. Cena 1-60 K. — Tomáš ze Štítného je bil prvi znanstveni pisatelj češki. Zato je pač čisto prav, da se petstoletnica njegove smrti proslavi z izdajo njegovega spisa, ki doslej ni bil pristopen ljudstvu, saj je bil ohranjen le v rokopisu, v okrajšani izdaji dr. J. Hanuša in v natisku Martina Hattale, ki pa večini ljudstva ni dovolj umljiv. Tomáš je svojim otrokom in češkemu ljudstvu razlagal katoliško vero v tako umljivem in preprostem slogu, da se je njegov spis priljubil vsem Čehom. Dasi ni mogel preprostem ljudstvu pisati o visokih modroslovnih vprašanjih, je vendar tudi težavne nauke znal razložiti preprosto in mikavno. Velike borbe 15. stoletja, ki so uničile toliko čeških knjig, da jim ni več sledu, so pokončale tudi mnogo rokopisov Tomáševeh, a čisto uničile jih niso; ostalo jih je toliko, da se je potomcem ohranil njegov spomin.

Štítné, rojstvena vasica Tomáševe, stoji v počateckem okraju in je l. 1890 štela 390 duš. Od svojih starišev, katerih imena pa niso znana, se je naučil brati in pisati. Prof. Gebauer dokazuje, da se je Tomáš rodil l. 1331, a ta letnica ni gotova. Tomáš je imel pet otrok. Večkrat je šel v Prago, kjer je poslušal rad slavnega pridigarja Milíča; ta ga je tudi nagovoril, naj začne pisati češke knjige.

Rokopis »Reči besedni« je našel Fran. Palacký l. 1842 v Geradorfski knjižnici v Budišinu. V njem je sicer kratka, a precej popolna in za preprosto ljudstvo umljiva razlaga vseh verskih stvari z dokazi iz sv. pisma in iz razuma. Kakor je sv. Tomaž

Krvna osveta.

(Prosto prevel G. M.)

(Dalje.)

3.

Pred kočami stoje v nemarno možje, puhaje debele dimove iz svojih lul. Žene vrteč svoje preslice uneto govore o dogodkih, katere so videle same na svoje oči. Milan prileti gologlav in zmršen, z razravnano obleko po vaški poti ter pozove najbližnje možje, naj mu pomorejo pod streho spraviti Ivana, tam poleg meje ležečega. Radoznale ženske in otroci pohite za njimi in kmalu se pomika počasi sprevod proti vasi. Štirje možje neso Ivana na drogovi.

Pri vhodu v vas jim stopi nasproti mlad, koščen mož; nosačem ni treba še le migniti, možje sami obstoje.

Ta pristopi k nosilnici, plaho pogleda sivo obleko, okrvavljeno obličje, ki visi na stran z zaprtimi očmi, vzame omahnjeno desnico v svojo, sklone se ter poljubi blede ustne. Potem se skloni kviško in s strastno plamenečimi očmi pregleda četo mož in oko se mu upre na Milana.

»Milan Smolejev,« zakliče, »jaz Demeter Pajič te vprašam, je li res, kar sicer že vsa vas vedeti hoče, je li ta, moj brat, padel pod tvojo roko?«

Milan Smolejev, stoječ le nekaj kora-

kov za nosilnico, je ves zmeden, vendar pa odgovori z odločnim glasom:

»Kaj pomaga vsaka beseda? . . Le on sam, Ivan, bi mogel spričati, da nisem drugega storil, kakor le branil svoje življenje.«

Molče pomigne Demeter možem; že hočejo možje z nosilnico za njim. Ta trenotek pa hlastno pristopi mlada žena, sklone se nad ranjencem, pokrivalo jej pade na zemljo, in razvozljeni lasje se usujejo nad Ivanov obraz kakor črnosvileni zastor.

Naenkrat plane kviško. »Demeter Pajičev, motiš se, — jaz čujem, da mu žila bije, tvoj brat živi. Hitro možje, nesite ga v Milanovo kočó.«

Demeter dvigne roko. Mlada žena pa stopi odločno predenj ter reče: »Ne smeš se upirati, Demeter, vsaka minuta more biti dragocena za njegovo življenje.«

»Moj brat je! Ne trpim ga pri vašem ognjišču!«

Mlada žena pa prime za konec nosilnic ter sili možje, naj postavijo doli. Le - ti se protivijo in pravijo: »Tukaj je Jurij Trdogoj, stari, on naj svetuje!«

Ta pristopi, pozorno ogledovaje ranjenca reče:

»Ne prepirajte se, ko vidite kri teči. Zakaj bi ga sedaj nosili konec vasi? Tu vidite, da visi življenje le še na jednom lasu. Hitro je treba pomagati, naglo ve ženske: prinesite vode, žganja in obvez!«

Molče posluša Demeter; vidi še, kako postavijo možje nosilnice na tla ter se oddaljijo z dolgimi koraki.

Krepke roke poprimejo nosilnice, previdno dvignejo ranjenca ter ga nesejo v Milanovo kočó.

Žene iz bližnjih domov prihité na pomoč. Stari Jurij prevzame, kar so donesle, ljudi pa razun nekaterih odpravi.

Previdno sledejo ranjenca, izperó rano ter jo z žganjem oblijo. Rana je bila malo pod plečno kostjo. Stari zmajuje z glavo: jeklo je moralo iti v telo, Bog ve, kako globoko.

Med tem napravijo iz turščinih listov in kozjih kož mehko ležišče ter položé ranjenca nanj. — — —

Trije dnevi so že pretekli, Ivan se pa ni še zavedel. Dihanje je postalo krepkejše, pritisnila je pa mrzlica. Sedaj ga je stresel mrz, da so mu zobje šklepetali, sedaj kuhala vročina. Hropeče dihanje mu je hrščalo iz prsij, včasih je rentočil, pretrgano in zmešano govoril.

Razburjenost vsled krvavega dogodka se je po vasi že podela. Ljudje so povpraševali sočutno, kako je z ranjencem. Le Demeter in najbližji sorodniki se niso še nič oglasili.

Milan je skoraj vso noč prečul pri Ivanu, sedaj je ležal za kočó in spal. V sobi je bila tihota. Na golih, razkavih stenah je viselo

nekaj ptičjih mrež, vinski mehovi, risanice na kremen, noži, rog za smodnik in drugo orodje.

Kočá je imela v pritličju jedno samo okno z zakajenimi šipami. V sredi sobe je bila v tla vdolana kamenita plošča, to je bilo ognjišče. S stropa je visela veriga, na kateri je bil obešen bakren kotel. Zada v sobi je bila prislonjena širokostopna lestva k četverooglati odprtini, vodeči v spalnico. V jednom kotu je stala priprosta miza, nad njo je visela podoba svetnika. Na mizi so ležale rujave buče posode in sklédice z ostanki jedi.

Pri postelji ranjenca je sedela na nizkem stolčku Těvta, Milanova žena; tik pri njej je bila četverooglati, koritu podobna zibelka, gugajoča se na dveh krivinah, v njej pa je sladko spal dojenček.

Těvta je bila sloke rasti v cvetu mladosti. Nje brhkost je čudno nasprotovala vsemu, kar jo je obdajalo. Trudno glavo je podpirala z roko in kakor v sanjah zrla tja v daljavo. — Hipoma pa se je osvestila začuvši stokanje ranjenca, njegovo nemirno prevračanje, pretrgane besede, med katerimi je bilo razločno večkrat čuti njeno ime. Tedaj so pretegnile mračne sence nje blede obličje, bolestno so zadržale nje ustnice; krčevito je poprijela zibelko in krepkeje jo zazibala.

(Dalje prih.)

Alvinski spisal svojo »Summo theologicam« za učenjake, tako je češki Tomáš hotel preprostemu češkemu narodu podati popolno »Summo« v poljudni obliki.

Štiti je prvi podrl oni zid, ki je ločil latinski in češki jezik. Saj razen prestave sv. pisma pred njim ni bilo nobene, niti nabožne knjige v češkem jeziku. Mistr Jan Hus je šele 30 let za njim pisal češko. Gotovo je, da je Hus poznal štutnega vzgled in ga tudi v jeziku porabil, dasi tega nikjer ne omenja. Med spisi Tomáševimi in Husovimi je velika razlika. Hus je pisal svoja učena dela le v latinskem jeziku, a v čeških spisih hudo napada katoliško cerkev. Tomáš pa piše mirno, znanstveno, prepričevalno tudi v češkem jeziku.

Knjižica je torej jako zanimiva in za slovestvenega zgodovinarja velevažna. L.

Trenutci. Stihovi M. Sabića. Cena 2 K. Tisak i naklada N. Piessnergera i J. Schnürmarchera kom. društva u D. Tuzli. 1901. — G. Sabić je dal svojim »Trenutkom« karakteristike »Odlomci nedopjevane pjesmarice« in jih je razdelil v štiri »knjige«. Splošno moramo reči, da spadajo te pesmi med boljše lirčne proizvode, kar so jih podali hrvaškemu narodu mladi pesniki. Sicer se nagiba na več krajih k moderni pesniški struji, vendar mu moramo priznati, da se drži v dopustnih mejah. Nekatere pesmi, zlasti one, ki opevajo naravo, so prav lepe. V uvodu »Zemlja i nebo« opeva dve sili, ki vladata človeka: zemsko silo in nebeško nadčutno moč.

Sin zemlje, kojem nadzemnosti treba, izgledam čas da s doma umrlika u Vječnost udjem i, gradjacin neba, za trpezom počinem Bezmrtuika...

Reči moramo, da so nam te pesmice splošno ugajale. To so res »trenutci«, lični izrazi bujnega razpoloženja — a zbrani v lepo celoto. A.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 9. oktobra.

Žalostna tolažba. »Narod« in graška »Tagespost« sta se zopet zedinila v — laži. »Narod« je prinesel brzojavko: »Kakor se poroča iz najzanesljivejšega vira, je g. Oton pl. Detela zopet imenovan dež. glavarjem v vojvodini kranjski. Dr. Šusteršič, ki je hotel po vsej sili priti na njegovo mesto, je torej pogorel.« Na ta način se »troštajo« liberalci, ker so pri volitvah pogoreli, in zgorajšjo »Narodovo« laž o dr. Šusteršiču seve hiti ponatisnit graška »Tagespost«. Mi dobro vemo, da je dr. Šusteršič stal na stališču, naj g. Detela ostane dež. glavar. Ali bi ne bilo torej bolj umestno, ako bi »Nar.« zapisal, da je dr. Tavčarju šel po vodi up po dež. glavarstvu, po katerem so se mu sline cedile. V zadevi dež. glavarstva so pogoreli liberalci, kajti, ako bi katol. narodna stranka pri deželnozborskih volitvah ne zmagala, zasedel bi dež. glavarstvo liberalci. Sedaj stoje liberalci na pogorišču svojih nad in strašna žalost mora vladati v njihovih vrstah, da se morajo tolažiti z lažmi o dr. Šusteršiču. Re-veži so liberalci, ki morajo v svoji žalosti zavživati neumne »Narodove« laži in se tembolj tolažijo v svojih bridkih urah, čim neumnejša je »Narodova« laž.

Čenče. Strašne skrivnosti pripoveduje »Narod« izza kulis katoliške narodne stranke. »Narod« piše, da se Povšetov stolec v deželnem odboru »maje«. Nato piše: »Dr. Breje se z zobmi in z rokami trudi, da bi Povšeta izpodnesel. Strašno! Dr. Tavčar, tu ste se pa vrezali. Ne vemo, kje je dr. Tavčar videl grozovito delo Brejčevih zob in rok, ker dr. Breje je že od svoje poroke iz Ljubljane odsoten in potuje nekje po Tirolskem ali Laškem. Dr. Tavčar je postal na stara leta zopet — novelist!

Repertoar slovenskega gledališča. V četrtke se ponovi včeraj tako izvrstno vspela Ernstova veseliga »Vzgojitelj Lanovec«, na katero opozarjamo zlasti učiteljske kroge. V soboto se bode pela zadnjikrat in sicer ob navadnih cenah »Židinja«, Halevyjeva velika opera, na kar posebno opozarjamo zunanje obiskovalce našega gledališča. V torek se bode igrala prvokrat najboljša moderna češka drama »Mina« (Maryša), katero sta spisala brata Mrštik, in ki se igra po vseh čeških odrih. V petek, dne 18. t. m. se bode pela opera »Carmen«.

Državna podpora. Poljedelsko ministertvo je dovolilo 22.200 kron, t. j. 40 odstotkov prispevka za napravo vodovoda za vasi Vinica, Zapotok in Lipovšica v občini Sodražica ter Sušje in Slatnik v občini Sušje.

S pošte. Poštnim poduradnikom III. stopnje je imenovan odpravnik g. K. Leon v Ljubljani. — Odpravnik g. Jos. Kramarič v Novem mestu je uvrščen v II. stopnjo, 2. plač. razred. — Poštni odpravnik Eg. Fux v Ljubnem pri Celju je poneveril 10.000 K poštne denarja in pobegnil. — Razpisani sta mesti poštarjev v Zagorju in Kočevju.

Zadružni inštruktor. Sedež zadružnega inštruktorja za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Predarlško, okrajnega komisarja dr. Frider. Rückerja, je, kakor znano, sedaj v Gradcu. Prideljen mu je v pomoč koncipist nižjeavstrijskega namestništva, dr. Lud. Roller.

Požar v Podbukovju. V 229. števil. cenjenega »Slovenca« stoji, da je vas Podbukovje zgorela in sicer 39 hišnih števil. Hvala Bogu, da to ni res. V nedeljo 29. sept. med službo božjo so otroci zakurili pod nekim kozolcem, kateri je do tal pogorel, in pa še eden poleg njega stoječ. Vsa škoda se je cenila nekaj nad 900 K. V nevarnosti je pa bila res vsa vas posebno še, ker je skoraj vse leseno in s slamo krito. Tri reči so, katere so obranile, da ni pogorela vsa vas. Prvič ni bilo vetra, drugič po vasi je veliko visokega drevja in tretjič vrli prostovoljni gasilci, ki so bili hitro na mestu ter so z dvema brizgalnicama pridno delovali, da so odbijali predrznega petelina, kateri je zdaj tu, zdaj tam pokazal se na strehi. Slava jim! Zavarovalnici pa kakor »Franco Hongroise« in »Slaviya« naj nikar ne pozabita vrlih gasilcev, kateri so jima prihranili do 14.000 K! Županstvo Krka 8. oktobra 1901. Janez Zupanec, župan.

Odlikovani slovenski orožniki. V Pierisu v Furlaniji so obhajali v soboto 5. t. m. redko slavnost. Trije orožniki so dobili odlikovanja za trud in neustrašenost povodom požara v Pierisu lani v septembru. Namestništveni svetnik g. Fabris iz Gradišča je pripel tam s primernim ogovorom srebrni križec gg. orožniškima postajevodjema Ant. Grlu in Al. Mahničju, prvi je nastavljen v Pierisu in drugi v Trzinu, tretji orožnik Al. Pogorelec pa je dobil pohvalno spričevalo z remuneracijo. Ob požaru v Pierisu je Grl rešil gotove smrti v ognju neko gospo, Mahnič nekega starca, Pogorelec pa je pomagal pri tem.

Vojaška vest. Dne 1. t. m. je bila v Mariboru v cerkvi sv. Alojzija povodom ustanovitve c. kr. domobranskega pešpolka št. 26 svečana služba božja, katere so se vdeležili vsi polkovi častniki in moštvo.

Brez slovenskega duhovnika. V Gomilici, v sekovski škofiji, kjer so bile pred par leti še vsak mesec slov. pridige, in kjer so delovali sami slovensčine zmožni duhovniki, ker dosti prebivalstva v Eckbergu, Veličini, Ottenbergu, Plaču nemščine ne razume, so zdaj brez slov. duhovnika, kar je zlasti z ozirom na težko bolne in umirajoče vsega obžalovanja vredno.

Predrzo izzivanje. »Domovina« poroča: Na email-tovarni za posode v Gaberjih, ki je last Westen-a in drugov, je visela pretečeni teden zastava v frankfurtskih barvah. Morda bi ne bilo odveč, ako bi naši trgovci, ki kupujejo posodje od omenjene tvornice, mogočnim lastnikom njenim dali razumeti, da se morajo na naših tleh dostojno vesti, in sicer na takšen način, ki bi jih malo ohladil v njihovem nemškem ognju!

V Ptujju so štajerski nemški kulturo- nosci napadli iz »Narodnega doma« odhajajoče Slovence s kamenjem in palicami. O policiji seveda ni bilo sledu, dasi je divja druhal skoraj celo uro razgrajala pred »Narodnim domom«. Zadeva pride pred sodnijo.

Mitnice v mariborskem okraju. V finančnem okraju mariborskem ležeče mitnice, in sicer v Strihovcu, Slivnici, Vojniku, Lokah, Selnici na Dravi, Gornji Vižingi in Slov. Bistrici se oddajo v zakup, in se bo vršila glede tega dne 19. t. m. ustmena obravnava ob 10. uri dopoldne pri c. kr. finančnem okrajnem ravnateljstvu v Mariboru, kjer se tudi poizve lahko vse natančnejše.

Nova Raiffeisenova posojilnica se je odprla v nedeljo v Baderni pri Poreču. Upravo vodi č. g. župnik Fran Gorec, blagajnik je g. učitelj Iskra.

Požar. V nedeljo 6. t. m. je upepelil ogenj v Drešnjivasi na Spodnjem Štajerskem eno hišo, hlev in gospodarsko poslopje.

Umrli je v Preski g. Jakob Kopač. **Jablana ovete.** V Rečici v Sav. dolini na Mokrinovem vrtu se je na edni jablani razvilo lepo belo-rdeče cvetje, in to v tej pozni jesenski dobi.

Ne dajajte otrokom preveč vina. Te dni so v Gaberjih neki stariši dali svojemu otroku piti mnogo vina; kmalu potem pa se je otrok začel nagibati na stran, obraz mu je postal moder, in v kratkem je izdihnil. Zdravniki so konstatirali, da je deteta zadela kap radi preobilnega pitja vina.

Ubegel kaznjene iz Gradiške. V soboto dne 5. t. m. zvečer sta peljala dva kaznjence gradišanske kaznilnice na vozičku omaro, katero so izgotovili v kaznilnici, da bi jo izročila onemu, ki jo je naročil. Spremljal ju je jetniški paznik. Med potjo je padla z vozička jedna noga od omare. Za to nogo se skloni, da bi jo pobral, kaznjenec Jernej Zupančič, star dvajset let, doma iz ljubljanske okolice. Ker je bila cesta nagnjena, je drugi kaznjeneц pohitel z vozom naprej, a Zupančič, ki je pobiral nogo, je ostal zadej. To priliko pa je le ta uporabil ter pustil nogo od omare na cesti, sam pa jo udril čez polje, kar so ga njegove noge nesti mogle. Paznik se je vpricho tega nahajal v jako čudnem položaju. Kajti ko bi bil tekel za ubeglim Zupančičem, bi mu bil lahko ušel drugi kaznjeneц, ki je peljal voz, ker je pa moral paziti na tega, je moral pustiti bežati Zupančiča. Ni mu preostajalo drugega, nego kričati na vse grlo na pomoč. Kmalu je zares priklical nekaj ljudi, ki so tekli za ubeglim, in tudi žendarmenja je bila kmalu na nogah, ali srečna zvezda Zupančičeva in visoka koruza, ki še stoji po Furlaniji, sta omogočili, da je utekel zasledovalcem ter ga še do danes niso našli. Jernej Zupančič je bil obsojen na šestletno ječo zaradi tatvine in je odsedel še le jedno leto.

Uboj. Dne 3. t. m. je umrl v ljublj. bolnici tovarniški delavec iz Polšice pri Gorjah Jakob Poklukar za ranami, ki mu jih je 28. m. m. zvečer v nekem prepiru z nožem zadal H. Šoklič. Imenovan se je sam javil oblasti.

Ruski minister v Istri? Razni listi poročajo, da bode ruski minister notranjih zadev prepotoval Evropo in bode o tej priliki obiskal tudi istrske obale.

Gostovanje Ibsenovega gledališča iz Berolina v Gorici. Največji gostujoči ensemble Nemčije, Ibsenovo gledališče iz Berolina, se vstavi na svojem letošnjem turneju tudi v Gorici ter priredi koncem tega meseca, dne 28. in 29., dve predstavi, Rosmersholm in »Wenn wir Todten erwachen«. Skoro gotovo ti Prusaki ne izpuste pri svojem potovanju tudi Ljubljane. Predrznost imajo veliko: iz svoje zemlje pode slovenske delavce, potem pa pridejo po denar na slovenska tla!

Ljubljanske novice. Ogenj v Beethovenovih ulicah. V Beethovenovih ulicah se je včeraj v stanovanju fotografa Landaua prevrnila petrolejska svetilka ter so se nekatere stvari vnele. Domači ljudje so ogenj sami pogasili in ognjegascem, ki so prihiteli na lice mesta, ni preostalo nič dela. Po Ljubljani se je govorilo, da gori v gledališču. — Prijet tat. Tat, ki je ukradel v Češnovarjevi gostilni Mih. Škoflancu kovček z obleko in jedili, je že prijet. Tat je delavec Fr. Wolf iz Kočevja. Ukradene stvari je prodal pri starinarjih Puglu in Prekuhu. — Nevaren pes. Na Karlovski cesti je pes Marije Ahlin ugriznil sodnega oficijala Justina. — 60 gld. ukradenih je bilo danes po noči nekemu Kržišniku v Blumauerjevi gostilni. Storišču so na sledu. — »Neila patria di Rossetti«. To izzivajočo pesem je danes zjutraj pelo po Kolodvorskih ulicah 13 Lahanov, vojaških novincev. Policija je napravila konec izzivanju s tem, da je Lahone povabila na rotovž, kjer se je pokazalo, da so bili »pevci« iz — tržaške okolice.

Z Reke. V nedeljo je bil dan borbe pri volitvi za drž. zbor v Pešto. Zmagal je vladni kandidat s pomočjo Hrvatov. Italijanski je ostal za več ko 300 glasov v manjšini.

Presenetilo je takozvane avtonomaše Barčičevo pismo v »Novem listu«, ki je svetloval Hrvatom, naj volijo izmed dveh zel manje. Zanella, ital. kandidat in njegova stranka so strastveni italijanizatorji, kateri morejo več škoditi, kakor magjarizatorji. Zanella je pomagal trgati letos hrv. trobojnico z venca, ki so ga bili poklonili reški Hrvatje ital. umetniku. Pri izboru bilo je vojaštvo po ulicah, krika in vika vse polno, nekatere osebe so bile tudi nekaj ranjene. Bivšemu načelniku Mayländerju pobili so okna; demonstrirali so tudi pred Barčičem. Za Zanello so glasovali magistratni uradniki in nekateri učitelji in drugi svobodni meščani renegati. Tukaj se vidi, kaj postane človek, če se narodu izneveri — pravi poturica.

Stoletnica rojstva bana Jelačića. Dne 16. t. m. bode preteklo 100 let, odkar se je porodil slavi hrvatski ban Jelačić. Hrvatje se pripravljajo, da stoletnico rojstva bana Jelačića slovesno praznujejo.

Grozna nesreča v tržaškem tehničnem zavodu. V tržaškem tehničnem zavodu dozidujejo k sedanjemu poslopiju nov del, v katerega bodo nastavili vse gonilne stroje, ki so sedaj raztreseni po raznih oddelkih. Med drugim so zidarji dovršili te dni tudi tri velike oboke, kjer je imel biti uho v poslopje. Na povelje svojega načelnika Josipa Miklavca so zidarji odstranili leseno ogrodje, ki je podpiralo oboke. Predvčerajšnjim so zidarji delali streho. Nekoliko pred drugo uro popoldne so delavci z grozo opazili, kako so se vsi trije oboke skoro istočasno podrli. Takoj na to se je porušila tudi ostala stavba in med ruševinami je ostalo sedem nesrečnih delavcev, ki so deloma težko ranjeni, jeden, Josip Godina Krčič iz Škedenja, je pa skoro na to, ko so ga izvlekli izpod ruševin, umrl. Bil je jedina podpora svoji materi. Načelnik zidarjev Josip Miklavc Kačun je videl nesrečo, takoj zbežal iz tovarne in je redarstvo dobilo nalog, da ga ulovi in izroči sodnijski oblasti, ki bo imela določiti, kdo je kriv na tej katastrofi, ali inženirji, ali pa načelnik delavcev.

Trtna uš. Uradne poizvedbe na licu mesta v Dornbergu na Goriškem so dognale, da je v tamošnjih vinogradih trtna uš po nekod uničila do polovice, drugod do tri četrtine in na nekaterih mestih celo ves vinski pridelek.

Novo šolsko poslopje dvorazrednice v Žicah pri Konjicah bo v kratkem dodelano in bode najbrže dne 4. nov. t. l. blagoslovljeno.

Mrtvega so našli predvčeršnjim kamnarja Fr. Smodnika iz Dobrnič pod nekim kozolcem v Cerovcu. Prejšnji dan je zavžil obilo alkohola.

Na včerajšnji semenj je bilo pri- gnanih 617 volov in konj; 455 krav in 110 telet. — Skupaj 1182 glav. Kupčija je bila precej živahna.

Mestna ljudska kopelj. Od dne 25. avgusta do 21. septembra t. l. oddalo se je v mestni ljudski kopelji 1693 kopel in sicer za moške 1344 (pršnih 974, kadnih 370), za ženske pa 349 (pršnih 42, kadnih 307).

Učiteljska služba je razpisana do 20. t. mes. na štirirazrednici v Loškem potoku. Prednost imajo učitelji. Prošnje sprejema okrajni šolski svet v Kočevju.

»Boga treba uničiti«. M. Flaissières, maire marsiljski, je prejšnjo nedeljo govoril na nekem shodu zoper samostane in kongregacije. Pri tem je vzkliknil: »Če se hoče človeštvo osvoboditi, je treba, da se Bog uniči.« Čuden mož! Jakobinci niso verovali v Boga, a marsiljski župan ni zadovoljen s tem. Renan in Voltaire sta se norčevala iz krščanstva, tudi to mu je premalo. On ne taji Boga, ampak mu napove vojako! Prenizko mu je, da bi bil bogotajec, on se hoče vojskovati proti Bogu, kakor satan. A za satana je marsiljski župan vendar — premajhen!

Radi demonstracije na Reki je aretovanih 124 oseb, večinoma laških irendentističnih delavcev. Tudi proti Hrvatom so bile demonstracije. Listi pišejo, da je bil vodja demonstracij bivši državni pravdnik dr. Kušer.

Iz Sv. Ivana na Hrvatskem nam pišejo, da je ondi vinska trta izredno dobro obrodila in dala izborno kapljico. Kraj Sv. Ivan-Zelina je oddaljen kakih 40 km. od Za-

greba, in leži ob glavni cesti Zagreb-Va-
raždin. Tje so pred leti v obilnem številu
hodili po vino posebno gorenjski vinotrtci
in krčmarji, dokler ni trtna uš opustošila
vinogradov. Sedaj so ti na novo nasajeni in
donašajo izborna kapljico, na kar se posebno
opozarjajo imenovani interesentje. Na pro-
dajo bo letos 30—40 tisoč veder vina.

Za liberalce. Iz Šmartna pri Litiji
smo dobili senzacionalno vest: Kože se
bodo pocenile. Velikanska zaloga vsa-
koršnih kož, kakoršne še ni bilo, velikih in
majhnih, starih in mladih, moških in žen-
skih, bogatinov in siromakov, katere je odrl
Smartinski dekan ob zidanju nove cerkve,
je na prodaj. Dobijo se pri liberalnih dopis-
nikih »Slovenskega Naroda« iz Litije; tam
se lahko ogledajo in se tudi poizve cena.
Za ponatis tega naznanila v drugih časnikih
se ne plača nikakršna odškodnina.

Advokat anarhist. Laški kralj in
kraljica potujeta sedaj po laških mestih. Po-
licija ima polno dela, da ju ubrani anarhi-
stov. Včeraj sta kralj in kraljica prišla v
Milan. Že pred dohodom je bila aretovana
dolga vrsta sumljivih ljudi. Policija je bila
tudi obveščena, da je iz Cosentina odpoto-
val odvetnik Alfredo Fassi, nevaren anar-
hist. Doselej ga policiji ni bilo mogoče dobiti
v pest. Namestu njega so aretovali nekega
notarja, katerega so pa zopet izpustili iz za-
pora, ker se je dokazalo, da ni z anarhisti
v nobeni zvezi.

**Koga je hotel Glavinović umoriti
v Vatikanu?** O v Rimu prijetem hrvat-
skem renegatu Glavinoviću, pišejo sedaj laški
listi, da je prišel v Rim z namenom, da
umori sv. očeta, ker je izdal ono
Slovanom pravično budo glede zavoda sv.
Jeronima. Glavinović, ki je bil v Avstriji že
nekaj let radi tatvine zaprt, je hotel z umo-
rom papeža Leona XIII. osvetiti laške Dal-
matince, katerim se je po njegovem mnenju,
godila krivica s tem papeževim odiokom.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj. 9. okt. Cesar gre za dva
meseca v Gödöllö. Tam se bodo vršili
lovi.

Dunaj. 9. okt. V proračunu je po-
stavka 400.000 K za gradbo vodnih
potov. Ministerska naredba o gradbi
izide 20. t. m. Za voditelja vodnih gra-
denj je imenovan ravnatelj Oehlwein.

Dunaj. 9. okt. Čuje se, da bodo
slednji poslanci poklicani v svet za
gradbo vodnih potov: Chiari, Kaftan,
Kolischer, Menger, Merunowicz, Rappa-
port, Sileny.

Dunaj. 9. oktobra. Pri volitvah so
Mladočehi mnogo izgubili. Agrarci so jim
vzeli enajst mandatov. Zdaj imajo agrarci 15
poslancev, upajo pa, da pri ožjih vo-
litvah še mnogo pridobije. Vsenemci so
si priborili 11 mandatov, med temi 7
novih.

Dunaj. 9. okt. Načelnik in pod-
načelnik mladočeskega kluba, Pacak in
Stransky, sta šla na Dunaj posvetovat
se z ministrom Rezekom.

Dunaj. 9. okt. Nemška napredna
stranka je sklenila, da bo takoj v prvi
seji drž. zbora predlagala, naj se vpelje
nemški drž. jezik in naj se francoskim
redovom prepove naselitev v Avstriji.

Dunaj. 9. okt. Včeraj popoldne se
je vršil dvoboj s pištolami v dunajski
vojaški jahalnici med huzarskim čast-
nikom Benno pl. Fojka in med tovar-
narjem Löwenfeldom. Častnik je
bil zadet v prsi, krogla mu je pre-
drila hrbet, zgrudil se je takoj mrtev.
Vzrok je neka privatna zadeva.

Praga. 9. oktobra. Konečni vspeh
včerašnjih volitev je sledeči: Izvoljenih
je 21 Mladočehov, 15 čeških agrarcev,
11 vsenemcev, 3 nemški liberalci, trije
pristaši nemške ljudske stranke, dva
nemška agrarce, 1 krščanski socialc
in 1 češki radikalec. Potrebni je 22
ožjih volitev. Češki agrarci so dosedaj
pridobili 11 mandatov, vsenemci pa 5,
nemški liberalci so izgubili 17 man-
datov.

Praga. 9. okt. Narodni Listy jav-
ljajo, da je namenjen za zgornjeav-
strijskega namestnika bivši učni mini-
ster grof Bylandt-Rheid.

Rim. 9. oktobra. V Calabatu divja
velik požar. Tri ulice je že ogenj
uničil.

Pariz. 9. oktobra. Budgetna ko-
misija je sklenila črtati proračun
za bogočastje.

Pariz. 9. okt. Iz Biarice javljajo,
da se zelo dvomi nad resničnostjo vesti
o prestopu kraljice Natalije h katoli-
cizmu.

Carigrad. 9. okt. (C. B.) Turška
vlada je prosila ruskega poslanika, naj
bi Rusija posredovala v Lorandovi za-
devi. Poslanik je odgovoril, da pred-
loži prošnjo vladi in bo predlagal, naj
ruski poslanik v Parizu stori potrebne
korake pri zunanjem ministru Delcas-
seju.

Carigrad. 9. oktobra. (C. B.) Ro-
parska tolpa, ki je odvedla ameriško
„misijonarko“ Stone, se potika po goz-
dih na turško-bolgarski meji. Na lovu
za tolpo so turške in bolgarske čete.

Berolin. 9. okt. Wolfv urad javlja
iz Calcute: Emir Afganistanski, Abdur-
Rahman-kan je umrl 3. t. m. Obolel je
28. septembra.

London. 9. okt. Kitchener javlja
7. t. m.: Operacije na natalski meji ni-
majo več nobene važnosti. Tam je bilo
minuli teden ubitih 50 Burov, 26 ra-
njenih, 244 ujetih; 60 se jih je udalo.
Kekevich je okreval. Delarey in Camp
sta razdelila svoje čete.

Umrli so:
7. oktobra. Marija Kerhin, preglednica hči, 16 let,
Pred igriščem 2, jetika.
8. oktobra. Jernej Žlebnik, zasebnik, 74 let, Kar-
lovska cesta 7, ostarelost.
V bolnišnici:
6. oktobra. Marija Flak, delavca hči, 13 let, je-
tika. — Fran Germek, dn'ar, 52 let, vsled raka.

Zitne cene
dné 8. oktobra 1901.
(Termin.)

Na dunajski borzi:
Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 8.00	do 8.02
„ pomlad 1902	7.74	7.75
Rž za jesen	7.17	7.18
„ pomlad 1902	7.58	7.59
Koruza za oktober	5.50	5.51
„ maj-junij 1902	5.38	5.39
Oves za jesen	7.14	7.15
„ pomlad 1902	7.47	7.48

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 7.91	do 7.92
„ april 1902	8.29	8.30
Rž za oktober	6.85	6.86
„ april 1902	7.03	7.04
Oves za oktober	7.17	7.19
„ april 1902	7.10	7.11
Koruza za september	5.10	5.12
„ maj 1902	5.10	5.12

(Efektiv.)
Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 7.90	do 8.45
„ južne žel.	8.15	8.45
Rž	7.15	7.35
Ječmen	7.10	8.50
„ ob Tisi	6.65	7.75
Koruza ogerska	5.60	5.70
Cinkvant	6.80	7.20
Oves srednji	7.00	7.20
Fizol	10.00	11.50

Dunajska borza.

Dné 8. oktobra.

Skupni državni dolg v notab	98.55
Skupni državni dolg v srebru	98.40
Avstrijska zlatna renta 4%	118.50
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	95.50
Ogerska zlatna renta 4%	118.50
Ogerska krona renta 4%, 200	92.75
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1630 —
Kreditne delnice, 160 gld.	616.50
London vista	238.97 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj 117.27 1/2	

Dné 8. oktobra.

20 mark	23.42
20 frankov (napoleonor)	19 —
Italijanski bankovci	92.05
C. kr. cekini	11.81

Dné 8. oktobra.

3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	189.50
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	170 —
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	213 —
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94.85
Tisne srečke 4%, 100 gld.	143 —
Dunavske vravnave srečke 5%	256.75

Meteorologično poročilo.
Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm

Čas opa- sevanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempe- ratura po Celziju	Veterevi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
8. 9 zveč.	733.8	7.0	brezvetr.	jasno	
9. 7. ajutr.	732.7	8.1	sl. sever	megla	0.0
2. popol.	728.1	15.1	sr. jzab	oblač.	

Srednja včerašnja temperatura 8.0°, normale: 11.7°

† 975 1-1

Globoko užaljenega srca naznanjamo vsem
sorodnikom, prijateljem in znancem tužoo
vest, da je Bogu Vsemogočnemu v njegovem
nedoumljivem sklepu dopadlo, našega iskreno
ljubljenega očeta, gospoda

Jerneja Žlebnika
jermenarskega mojstra in meščana

danes ob polu 9. uri popoldne, po prejemu
sv. zakramentov za umirajoče, v dobi 76 let
poklicati v boljše življenje.

Pogreb dragega pokojnika se v. i. v. čet-
rtek, dne 10. oktobra ob 3. uri popoldne iz
hiše žalosti Karlovska cesta št. 7 na pokopa-
lišče k sv. Krištofu.

Svete zadušne maše brale se bodo v mno-
gih cerkvah.

Draga ga pokojnika priporočamo pobožni
molitvi in spominu.

Ljubljana, 8. oktobra 1901.

Globokožalujoči otroci.
Mesto vsakega posebnega naznanila.

Zahvala.
Gospod Matija Arko, nadučitelj v Begunjah pri
Cirknici, daroval je za uboge otroke hrenoviške šole
14 kron. Služboval je nad 24 let v Hrenovicih kot
nadučitelj in organizat z najboljšo pridnostjo v soli in
zunaj šole. Čast takemu gospodu!

Krajni šolski svet v Hrenovicih.
Matevž Milharčič.

Svoji k svojim! **Brez konkurence!**

Priporočila: brizgalnice, cevi, pase, lestve i. t. d. za gasilna društva in občine,	C. in kr. privilegovana tvornica brizgalnic, cevij, pasov in gospodarskih strojev R. A. SMEKAL iz Čeha, Moravsko. Podružnica v Zagrebu.	nadalje gospodarske stroje in peronospera- brizgalnice. i. t. d.
---	--	--

**NB. Najnoveje: Izdelovanje aparatov za acetylin-razsvetljavo s
čistilnikom, motor-vôz, gumi-cevij vsake vrste.** 974 1

**Prodá se 600 hektolitrov
Plešiviškega grozdja ali mošta**

raznih vrst, popolnoma zdravo in zrelo grozdje po 26 K, mošt po 32 K,
ponujata iz lastnega vinograda

brata Fran in Josip Horvat,
vinogradnika v Plešivici,
pošta Jastrebarsko (Jaska) na Hrvatskem. 962 3-3

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za grube pri izrebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako frebanje.
Kulaniina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„M E R C U R“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarah,
potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni vrti za dosego kolikor je mogoče visocoga
obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnic.